

Slovo "Slavín" znamená pro náš národ něco úctyhodného a významného, neboť pod tímto názvem byla na památném Vyšehradě zřízena na konci 19. století "společná hrobka pro muže o národ český vysoce zasloužilé, svými činy nad jiné vynikající".

Po vzniku samostatného československého státu začala četnická správa vydávat tzv. schématismy četnictva, vázané knížky malého formátu, obsahující organizační strukturu československého četnictva, branné moci, justičních orgánů a další aktuální informace. Již při prvním vydání v roce 1922 obsahovala příručka kapitolu Slavín československého četnictva, věnovanou památce příslušníků četnického sboru, kteří zemřeli při výkonu služby. Počet četníků, padlých při plnění služebních úkolů, byl v prvních poválečných letech poměrně velký a byl způsoben zejména poválečným úpadkem morálky, nezájmem respektovat jakákoliv pravidla a v neposlední řadě i značným množstvím zbraní mezi lidmi.

První obětí hned třetího dne po vyhlášení samostatného československého státu byl vrchní strážmistr Josef Bryg, velitel četnické stanice v Předmostí v politickém okrese Přerov na Moravě. Vrchní strážmistr Bryg byl dne 31. října 1918 na služební obchůzce ve Vínarském lese zezadu úkladně zastřelen z vojenské pušky do levého stehna a zemřel na následky vykrvácení z prostřelené hlavní tepny. Až v roce 1922 se podařilo četnictvu ze stanic Předmostí, Brodek u Přerova a Přerova při pátrání po pachatelích jiné vraždy, spáchané v okolí Přerova, vypátrat Aloise Novotného a Josefa Konečného z Vinar, kteří vrchního strážmistra Josefa Bryga zavraždili ze msty pro jeho přísnost ve službě. Za své činy byli oba zločinci odsouzeni k trestu smrti provazem, uložený trest jim ale byl formou milosti prezidenta republiky změněn na tresty těžkého žaláře.

V následujících letech přicházeli ve službě o život další četníci, ať již rukou zločinnou, ale i nešťastnou náhodou jako zasažení bleskem či sražení automobilem nebo vlakem při noční obchůzce. Počet padlých četníků byl takový, že vedl i samotné občany státu k zamyšlení. Výrazem vděčnosti četnictvu byla ohromná a upřímná účast občanů na pohřbech.

Od roku 1926 byl nákladem Masarykova četnického podpůrného fondu v Praze, později označovaném jako Masarykův četnický vzdělávací a podpůrný fond, každoročně vydáván Kalendář československého četnictva. Kalendář obsahoval mimo jiné schématismus a dislokaci četnictva, včetně jmen všech četníků, abecední seznam všech četnických stanic, seznam všech zemřelých příslušníků četnictva v uplynulém roce a Slavín československého četnictva. Slavín byl rozdělen na dvě části a první z nich byla věnována obětem života ve službě, kde byl kromě fotografie zemřelého četníka i stručný popis tragické události. Ve druhé části s názvem Vyznamenání a pochvaly byli vyjmenováni všichni příslušníci četnického sboru, kteří byli vyznamenáni československým nebo zahraničním vyznamenáním nebo obdrželi pochvalné uznání ministerstva vnitra, generálního velitele četnictva nebo zemského četnického velitelství. Za dobu existence samostatného československého státu položilo svůj život ve službě více než sto příslušníků četnického sboru. Dne 1. května 1939 byl na zahradě zemského četnického velitelství pro Moravu a Slezsko v Brně odhalen památník, na němž byl kromě znaku země moravsko-slezské, nápisu Vzpomeňte nás – sami bud'te ve stře'u, seznam 25 četníků, počínaje již zmíněným vrchním strážmistrem Josefem Brygem a konče oběťmi nepokojů ze září a října 1938, vrchním strážmistrem Rudolfem Mokrým a strážmistrem Vilémem Leherem z

četnické stanice Liptaň a štábním strážmistrem Vladimírem Zásmětou z četnické stanice Jevišovice. Přičemž seznam neobsahoval jména dvou četníků, zemřelých při pokračujících nepokojích na jaře 1939.

Nyní si dovoluji podrobně seznámit se třemi případy zavraždění četníků při výkonu služby, jejichž jména byla uvedena na výše uvedeném památníku. Případy jsou zpracovány formou povídek a zařazeny do knihy Páté přikázání, která obsahuje třicet případů vražd, řešených za československými četníky. Celou třetinu, tedy deset z nich, jsem věnoval případům, v nichž obětovali četníci při výkonu služby to nejcennější – své životy.

Pohroma na četnické stanici

Osazenstvo četnické stanice v Želeticích v politickém okrese Znojmo bylo tvořeno třemi četníky. Velitelem byl čerstvě povýšený praporčík Kliment Florián, mající služební byt v četnických kasárnách, a tento přímo sousedil se staniční kanceláří. Ve služebním bytě velitele bydlela s ním jeho manželka Marie a dvě děti – 6letý syn a mladší dcera. Na uvedené stanici byl dále zařazen strážmistr Karel Smutný a nováček – četník na zkoušku František Mikulášek.

Dne 7. října 1929 se kolem 19. hod. na uvedenou četnickou stanici dostavil 17letý tulák Josef Baloun ze Smědčic a předstíral, že jej posílá tamní starosta s tím, aby mu četnická stanice poskytla nocleh. Praporčík Florián, který byl jediný z četníků na stanici, nejprve odkázal tuláka k želetickému starostovi, ale poté se ještě rozhodl již z nádvoří kasáren odcházejícího muže perlustrovat a vyzval ho k následování na stanici. Mezitím, co ve staniční kanceláři prohlížel u psacího stolu Balounův domovský list a činil si z něho poznámky, vstoupil do místnosti krejčovský pomocník a několikrát trestaný zločinec František Ellinger z nedaleké obce Žerotice. Po pozdravu se Ellinger tázal, zdali není četnictvem hledán. Velitel stanice Ellingera osobně znal, neboť se jednalo o muže z rozvrácené rodiny, který byl od svých 16 let umístěn v polepšovně, po absolvování vojny se dopustil zločinu žhářství a v době světové války dezertoval a dopustil se ve Vídni zločinu loupeže, pro který byl odsouzen k deseti letům těžkého žaláře. Praporčík Florián sdělil Ellingerovi, že hledán není, ale zároveň jej vyzval, aby setrval až vyřídí věc s tulákem Balounem, neboť ho chtěl vytěžit k neobjasněným případům drobných krádeží, ke kterým došlo v okolí. V tom okamžiku Ellinger nepozorovaně vyňal z pod kabátu pistoli připravenou ke střelbě a ze zadu zastřelil praporčíka Klimenta Floriána.

Na výstřel ve zlé předtuše zareagovala velitelova manželka Marie Floriánová, která přiběhla ze služebního bytu do staniční kanceláře a zde byla Ellingerem okamžitě zastřelena. Pachatel se ještě pokusil zastřelit jejich 6letého syna, který chtěl ze zvědavosti nahlédnout dveřmi do kanceláře, střela však naštěstí nezasáhla svůj cíl a chlapec stihl uprchnout. Poté Ellinger ještě ohrožoval střelnou zbraní dceru, která se stačila v obytné části domu skrýt. Pachatelé prohledali četnická kasárna, odcizili zde peníze a utekli.

Střelba na četnické stanici přivolala sousedy, kteří v prchajících pachatelích poznali Balouna s Ellingerem, neboť se jednalo o známé firmy. V té chvíli se vracel z celodenní obchůzky strážmistr Karel Smutný, který provedl telefonické vyrozumění sousedních četnických stanic a znojenské pátrací stanice za účelem vyhlášení pátrání po vrazích. Během necelé hodiny osvítilo dvůr četnických kasáren motokolo znojenské pátrací stanice. Ještě před půlnocí se ze Znojma dostavil okresní četnický velitel výkonný nadporučík Adolf Zezula, který se osobně ujal řízení pátrání po pachatelích a velitel znojenského četnického oddělení štábní kapitán Karel Kopečný, který se ujal osiřelých dětí a odvezl je do svého bytu ve Znojmě.

Druhého dne ráno se na místo dostavila soudní komise za účelem provedení ohledání místa činu a následně byla provedena pitva zavražděného manželského páru.

Ještě týž den byl zatčen jeden z pachatelů, Josef Baloun, který při výslechu uvedl, že ke spáchání činu ho navedl Ellinger, který se chtěl na četnické stanici zmocnit zbraní a v převlečení za četníky chtěli provést loupežné přepadení na řediteli v želetickém zámku. Byli však zaskočeni tím, že v četnických kasárnách narazili na staničního velitele a celou jeho rodinu. Ellinger měl původně spadeno na strážmistra Smutného, který ho vedl v patrnosti jako osobu nebezpečnou a zajímal se o jeho způsob života. Po spáchání činu se rozdělili a dali se na útěk, neboť jim bylo jasné, že budou předmětem zájmu četníků.

Policejní ředitelství v Praze již 9. října 1929 vyhlásilo po Františku Ellingerovi pátrání, které bylo zveřejněno pod čís. 14.663 v Ústředním policejním věstníku vydaném dne 16. října 1929: Vražda. Vyobr. Ellinger František (podobenka z r. 1919) vyučený krejčí, lupič, 1.1.1891 Vídeň roz., Žerotice okr. Znojmo, přísl., 160 cm vel., štíhlý, rusých vl., neklidného pohledu, na levé oko chybný, nosí světlé šaty a čepici, černé šněr. botky, budiž pro dvojnásobnou vraždu, spáchanou dne 7./10. 1929 v četnické kanceláři v Želeticích u Znojma na veliteli četn. stanice a jeho manželce, zatčen.

Ačkoliv bylo v pátrací relaci uvedeno, že podobizna pachatele je z roku 1919, ve skutečnosti fotografie pocházela z doby, kdy byl Ellinger v šestnácti letech umístěn do polepšovny.

Již v následujícím vydání Ústředního policejního věstníku ze dne 23. října 1929 byl pod čís. 14.941 uveřejněn zatykač vydaný 11. října 1929 krajským soudem ve Znojmě, u něhož byla fotografie zločince, skutečně pořízená v roce 1919, tedy v době, kdy byl odsouzen k desetiletému žaláři pro zločin loupeže. Kromě toho byl upřesněn popis osoby a zvláštních znamení: Vražda. Vyobr. Ellinger František, přezd. Vančura, krejč. pom., dělník, 1.1. 1889 (1891) Vídeň roz., Žerotice okr. Znojmo, přísl., posledně tamtéž, 157 cm vel., štíhlý, má tmavorusé vlasy, rusé obočí, těkavého pohledu, na levé oko šilhá, na levé ruce a na prsou je tetován, mluví česky a německy, u sebe má pistoli systém Steyer, podezření ze zločinu vraždy velitele četn. stan. v Želeticích a jeho manželky.

Na základě vyhlášení pátrání se četnictvu podařilo ve Znojmě dopadnout i Františka Ellingera, který v době zatčení vypadal díky ztloustnutí a narostlým vlasům zcela jinak, než na posledně zveřejněné fotografii. Ellinger krátce po svém činu prohýřil peníze odcizené na četnické stanici s prostitutkou.

Ministr vnitra vyslovil své zvláštní uznání a pochvalu znojemskému veliteli četnického oddělení štábnímu kapitánu Kopečnému za to, jak se ujal osiřelých dětí. Dále za Ellingerovo dopadení vyslovil ministr vnitra pochvalu nadporučíku výkonnému Zezulovi a veliteli znojemské četnické stanice vrchnímu strážmistru Františku Vlachovi.

Zpráva o dvojnásobné vraždě na četnické stanici vyvolala nejen zděšení v řadách četnického sboru, ale vzbudila i všeobecnou účast a hluboký soucit široké veřejnosti. Zavraždění manželé po sobě zanechali dvě děti v útlém věku, na jejichž výchovu přispěl ze svých prostředků prezident republiky, ministerstvo vnitra a Masarykův četnický vzdělávací a podpůrný fond a zemský četnický velitel pro Moravu generál Vladimír Putna převzal nad osiřelými dětmi do doby jejich dospělosti poručenství.

Během vyšetřovací vazby František Ellinger připravoval zavraždění dozorce a útěk. V únoru 1930 byl pro dvojnásobný zločin vraždy znojemským krajským trestním soudem odsouzen k trestu smrti provazem. Rozsudek smrti byl vykonán dne 1. prosince 1930 na dvoře znojemské věznice.

Na budově želetických četnických kasáren byla umístěna pamětní deska, připomínající

tragickou událost.

Četnická odplata

Příslušníci četnické stanice v Hodoníně pátrali v noci na 17. srpna 1933 po tlupě zlodějů, která v Hodoníně a širokém okolí spáchala řadu odvážných krádeží vloupáním. Pátrání bylo úspěšné a několik členů tlupy bylo skutečně k ránu dopadeno. Karlu Hasíkovi se však podařilo uprchnout. Velitel četnické stanice proto odeslal štábního strážmistra Františka Zvěřinu a strážmistra Antonína Čudovského na jízdních kolech do nedalekého lesa Bažantnice, aby tam pátrali po uprchlém Hasíkovi, neboť předpokládal, že se zde ukrývá. Karel Hasík byl uvedenou četnickou hlídkou v lese skutečně vypátrán a zadržen. Při zběžné prohlídce, při níž nebyla u zadrženého nalezena žádná zbraň, byl štábním Zvěřinou vyzván, aby s hlídkou šel na policejní úřad do Hodonína. Všichni tři nasedli na kola a jeli. Jako první jel Hasík, za ním strážmistr Čudovský a nakonec štábní Zvěřina. Cestou nařídil štábní strážmistr Zvěřina strážmistru Čudovskému, aby Hasíka předvedl sám s tím, že on bude dále pátrat v lese po dalším členu tlupy Karlu Lorencovi. Zanedlouho po rozdělení četnické hlídky, v 06.20 hod., zaslechl štábní Zvěřina volání a vzápětí tři výstřely. Když přispěchal na místo, našel strážmistra Čudovského zastřeleného na cestě. Nedaleko něho leželo jeho jízdní kolo a opodál kolo Hasíkovo. Strážmistr Antonín Čudovský, ženatý otec jednoho dítěte, byl pohřben dne 19. srpna 1933 na místním hřbitově v Hodoníně. Pátrání po vrahovi četníka pokračovalo na celém jihu Moravy. Dne 25. srpna 1933 byla adjunktem velkostatku Josefem Konrádem z Milotic po 13. hodině telefonicky vyrozuměna četnická stanice v Kyjově, že ve stohu slámy u milotického velkostatku se ukrývá podezřelý muž a nedaleko bylo nalezeno ukryté jízdní kolo. Četnická hlídka, složená z praporčíka Antonína Veselého a strážmistra Jana Šimka, a spolu s nimi i městský strážník Adolf Fišer, odejela ihned zapůjčeným automobilem z Kyjova k Miloticím. K obci se sjížděli zalarmovaní četníci z Hodonína i ostatních stanic. Celkem 40 četníků, z toho 17 z hodonínské stanice, obklíčilo stoh.

Strážmistr Šimek s městským strážníkem Fišerem spatřili ze vzdálenosti asi 40 kroků, že se někdo rychle ukrývá do díry ve slámi. V tom okamžiku se ozvaly čtyři výstřely. Jeden z nich zasáhl strážmistra Šimka do břicha a poškodil mu játra. Druhý zranil městského strážníka Fišera do kolena. Strážmistr Šimek ještě z posledních sil vystřelil z karabiny směrem do stohu. Vzápětí se směrem na stoh rozpoutala palba soustředěných četníků, během níž bylo vystřeleno asi 200 ran. Přitom byli zranění odvezeni do Kyjova k lékaři dr. Švarcovi, který odeslal strážmistra Šimka autem do nemocnice v Uherském Hradišti, kde se okamžitě podrobil operaci. Přes veškerou snahu lékařů strážmistr Šimek po půl hodině zemřel. Strážník Fišer byl po ošetření ponechán v domácím léčení.

Když bylo téměř jisté, že po palbě Hasík není již naživu, byl ke stohu vyslán služební pes, který vytím upozornil svého pána, že se ve stohu nalézá mrtvý člověk. Karel Hasík byl úplně provrtán střelami z četnických karabin a jeho tělo bylo dopraveno do milotické márnice.

Strážmistr Jan Šimek, 31 let starý, ženatý, otec jednoho dítěte, byl pohřben dne 28. srpna 1933 na místním hřbitově v Kyjově.

Po roce od obou tragických událostí byly oběma zavražděným příslušníkům četnického sboru v místech jejich skonu veřejnosti odevzdány pamětní kameny. Ty postavili z vlastních prostředků členové Sokola v Hodoníně a příslušníci četnického oddělení v Hodoníně. Pietních slavností se

zúčastnil zemský četnický velitel generál Vladimír Putna. Dne 19. srpna 1934 byl odevzdán veřejnosti pamětní kámen v lese Bažantnice, kde byl zavražděn strážmistr Antonín Čudovský. Pietního aktu se kromě manželky, syna a kolegů zúčastnili zástupci Sokola, jehož byl Antonín Čudovský odchovancem, a řada místních občanů. Zástupce hodonínského Sokola na závěr pronesl následující slova: „Dosti těch obětí četnictva, občane, povznes se mravně, nedej prolévati nevinnou krev svých zákonných věrných strážců veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti.“ Upřímně míněná slova byla výrazem vztahu veřejnosti k četnickému sboru. Dne 25. srpna 1934 byl v Miloticích odevzdán pamětní kámen strážmistru Janu Šimkovi. Smuteční slavnosti se zúčastnilo 90 příslušníků četnictva, zástupci policie z Kyjova a ze Zlína, hasiči, zástupci Sokola, Orla, Střelecké jednoty, legionáři, občané a rodinní příslušníci. Starosta obce Milotice Tomáš Poláček přijal jménem obce pamětní kámen a přislíbil, že občané obce budou o pamětní kámen pečovat.

A přece unikl šibenici

Velitel četnické stanice Křenovice v politickém okrese Vyškov, vrchní strážmistr Jaroslav Látal, si ani v neděli 3. října 1937 nepřispal. Vstal již něco po čtvrté a po vydatné snídani se o 5. hodině ranní odebral na obchůzku služebního obvodu, přesně dle trasy stanovené ve své služební knížce. Krajinu zahalovala kromě tmy podzimní mlha. Pan vrchní prošel osadou Hrušky, aniž by potkal živáčka. Až kolem šesté potkal na polní cestě nedaleko Linhartských Vážan strážného železniční trati Jakuba Rotrekla a ten ho upozornil, že u kopky sena na nedalekém poli sedí nějaký podezřelý muž. Ještě zažertoval, že se ten muž asi špatně vyspal. Vrchní strážmistr Látal se ihned vydal k uvedenému místu a zastavil se u zabláceného jízdního kola, ležícího na zemi. Jelikož muže neznal, vyzval ho: „Pojďte sem, copak tady děláte, legitimujte se!“ Muž na četnickovu výzvu ihned vstal a vydal se mu naproti. Přitom sáhl do kapsy kalhot, jakoby hledal legitimaci. Když byl od vrchního strážmistra asi na čtyři kroky, vytáhl bleskurychle pistoli ráže 7,65 milimetru a vystřelil na něj tři rány. Již po druhé z nich četník klesl k zemi. Potom si pachatel zakryl obličej kapesníkem, aby nebyl poznán, a ujel na kole směrem ke Slavkovu. Po chvíli jeho silueta zmizela v ranní mlze.

Železničář, který stál na deset kroků od místa události, byl jejím rychlým průběhem natolik zaskočen, že se ani neodvážil muže zadržet. Po jeho odjezdu přispěchal těžce zraněnému četníku Látalovi na pomoc. Ten měl ještě tolik síly, že ho poslal do blízkých Vážan pro pomoc a upadl do bezvědomí. Zraněný vrchní strážmistr byl automobilem odvezen do Brna na kliniku, kde bylo zjištěno, že má prostřelenou levou stranu plic v těsné blízkosti srdce a prostřelenou míchu na krku. Třetí střela uvízla v jeho plášti. Zdravotní stav zraněného byl lékaři vyhodnocen jako beznadějný.

O případu byla hned vyrozuměna Křenovická četnická stanice a Látalovi podřízení štábní strážmistr Stanislav Handl a strážmistr Karel Klučka o případu vyrozuměli vyškovského okresního velitele poručíka výkonného Františka Skopalíka. Okresní velitel zalarmoval okolní četnické stanice a brněnskou pátračku. K místu události se začali scházet četníci z okolních stanic, někteří pěšky, jiní na kolech. Ještě dopoledne dorazila hlídka četnické pátrací stanice v Brně v čele s jejím velitelem vrchním strážmistrem Františkem Muzikářem. Z výpovědi svědka Rotrekla bylo zjištěno, že pachatelem činu je asi 30letý muž prostřední postavy, zarostlý v obličejí, oblečený do tmavých obnošených šatů a na hlavě měl placatou čepici. Při ohledání místa činu byla nalezena stvrzenka poštovního úřadu ve Velkých Hostěrádkách o zaplacení

poplatku za rádio. Na zadní straně bylo tužkou napsáno jméno Nádeníček.

Ve směru útěku pachatele byly vyškovským okresním velitelem, který se ujal řízení pátrání, vyslány pěší a jízdní hlídky, aby pátraly podle udaného popisu. Automobil brněnské pátračky vyrazil do Velkých Hostěrádek. Četníci se domnívali, že tamní občan Nádeníček je pachatelem činu. V Hostěrádkách však zjistili, že zde byla provedena krádež v konzumu Svěpomoc ku škodě skladníka Nádeníčka, kde zloděj odcizil krabici s penězi a stvrzenkami. Ani Nádeníčkův popis neodpovídal vzhledu pachatele. Jelikož dosavadní pátrání po pachateli zůstalo bez úspěchu, byla následující den provedena rozsáhlá razie četnictva na Brněnsku, Vyškovsku, Hustopečsku a Kyjovsku. Ani tato akce se nesešla s úspěchem.

Přes veškerou snahu chirurgů na brněnské klinice profesora Petřivalského v pondělí 4. října 1937 ráno 44letý vrchní strážmistr Jaroslav Látal, aniž by se pobral z bezvědomí, svému zranění podlehl. Jeho pohřeb se konal 8. října 1937 na hřbitově v Milonicích za hojně účasti četnictva, zástupců úřadů a občanstva. Jaroslav Látal po sobě zanechal starou matku, vdovu a dvě nezaopatřené děti, chlapce a holčičku.

Četníkův vrah však přes veškeré snahy četnictva unikl více než půl roku. Nepomohlo ani vypsání odměny na jeho dopadení. Naproti tomu již od prosince roku 1936 bylo četnictvo na jižní Moravě, zejména na Znojemsku, plně zaměstnáno pátráním po pachateli řady vloupání do hostinců a obchodů. Vyhodnocením spáchaných případů dospěli četníci znojemské pátrací stanice k závěru, že pachatel bude zřejmě z Hrušovan. Za účelem jeho dopadení byly od 2. dubna 1937 četnictvem pořádány číhané, které se několikrát opakovaly. Koncem dubna strážmistr Jan Dvořák z četnické stanice Drnholec zahlédl po celonoční číhané, kolem 5. hodiny ranní, muže, jedoucího na kole ve směru na Hrušovany. Jakmile jezdec spatřil četníka, otočil kolo a ujel směrem, odkud přijel. Četník okamžitě sedl na své kolo a začal muže pronásledovat. V okamžiku, když ho četník začal dojíždět, odhodil jezdec svůj kabát, aby se mu lépe prchalo. V kabátě byla nalezena černá maska, pár rukavic, paklíč a ostře nabitý revolver. Z toho bylo jasné, že se jedná o hledaného zločince. Pachatel úspěšně unikl a unikl po více než deset měsíců, aniž by ustal ve své nekalé činnosti.

V noci na 20. února 1938 například došlo ke vloupání do obchodu Martina Beneše v Běhařovicích. Pachatel rozbil výkladní skříň, vnikl do obchodu a začal ho prohledávat. Majitel byl řinkotem skla probuzen, rozsvítil v sousední místnosti světlo v domnění, že tím pachatele vyplaší. Když poté majitel vstoupil do obchodu, zahájil po něm lupič palbu z pistole, čímž ho zastrašil a pokračoval v prohledávání obchodu. Potom dokonce ještě neváhal vypáčit pokladnu a prohledat obchod, z něhož odnesl peníze a nějaké zboží. Po činu sedl na kolo a ujel. Na útěku byl spatřen četníkem a jelikož na jeho výzvu nezastavil, nerozpakoval se četník použít zbraně a několikrát po něm vystřelil z karabiny. Střely však minuly svůj cíl. Znojemská pátračka při ohledání místa činu našla nábojnici a střely ráže 7,65 milimetru. Zajištěné stopy byly zaslány ke zkoumání na Ústřední četnické pátrací oddělení do Prahy. Znalec nevěřil svým očím a v závěru svého posudku musel konstatovat, že náboje byly vystřeleny z téže zbraně, kterou byl zastřelen vrchní strážmistr Jaroslav Látal. To vneslo do pátrání naprosto jiné světlo. Poněvadž číhané nevedly po dobu celého roku k úspěchu, krádeže s loupežemi pokračovaly a páchal je dokonce četnický vrah, změnili četníci svoji taktiku. Od jara 1938 bylo přistoupeno k obsazení celého Znojemska "zjišťujícími" hlídkami, jejichž úkolem bylo projíždět obce a zjišťovat případy vloupání co nejdříve od jejich spáchání. Na četnické stanici v Lechovicích byla zřízena sběrna zpráv. Bylo postaveno celkem 36 dvoučlenných hlídek, které uzavíraly obvod četnické

stanice Hrušovany, neboť stále trvalo podezření, že pachatel činu pochází odtud. Štěstí se na pátrající četníky, pro něž bylo dopadení vraha jejich kolegy prioritou, usmálo až 28. dubna 1938. Na základě hlášení zjišťující hlídky o případu vloupání v Třívohrázi, při kterém byl střelbou těžce zraněn noční hlídač, byl ve 3 hodiny ráno hlídkou č. 5 zadržen Josef Waldherr. Následně se rozjelo vyšetřování zadrženého s cílem usvědčit ho ze všech spáchaných činů. Znojemská pátračka i pražské Ústřední četnické pátrací oddělení měly plné ruce práce. Ve věznici krajského soudu ve Znojmě se Waldherr ocitl již podruhé. V roce 1935 byl odsouzen na jeden měsíc těžkého žaláře pro pytláctví. Josef Waldherr se narodil v roce 1914 jako syn dělníka. Byl rovněž dělníkem, vojenské službě se vzhledem k souchotinám vyhnul, a byl svobodný. Po odpykání prvního trestu pokračoval v pytláctví a od prosince 1936 se přeorientoval na vylupování hostinců a obchodů, které páchal na celé jižní Moravě. Po více než ročním vyšetřování byl Waldherr usvědčen, kromě vraždy vrchního strážmistra Jaroslava Látala, ze 14 pokusů vražd a 246 případů vloupání do obchodů, hostinců, bytů, ale i do kostelů. Zajímavé jsou okolnosti, související s vraždou vrchního strážmistra Látala. Od 29. září do soboty 2. října 1937 pracoval Waldherr jako příležitostný dělník na stavbě v Brně. V sobotu pracoval pouze dopoledne a po obědě sedl na své kolo, v jehož rámu vozil ukryté páčidlo, používané při vloupáních. Namísto k domovu se vydal na východ od Brna, jemu vcelku neznámým směrem. V noci provedl tři vloupání do obchodů v Dambořicích a dále pokračoval do Velkých Hostěhrádek, kde provedl další vloupání. Při jednom z nich ukradl peníze a písemnosti skladníku Nádeníčkoví. Nad ránem se vracel přes Dambořice do Linhartských Vážan, kde si za svítání sedl do kopky sena a prohlížel si svůj lup. Při tom mu vypadla stvrzenka na poslech rádia. Z klidu ho vyrušil železniční zřízenec Rotrekl a pak ještě četník Látal. Waldherr, když viděl četníka, stojícího nad jeho kolem s páčidlem ukrytým v rámu, reagoval střelbou. Po činu sedl na kolo a ujel ve směru, odkud přijel. Projel Žarošice, Dambořice a u Nasedlovic se převlékl ze svého pracovního obleku, který zahrabal do země. Na jím udaném místě bylo oblečení skutečně po více než půl roce nalezeno. Na kole byl tehdy plných 24 hodin a než dojel do rodných Hrušoval, ujel celkem 160 kilometrů! Za spáchané zločiny měl být Waldherr souzen krajským soudem ve Znojmě. Trestní řízení však vzhledem k rozsahu spáchané trestné činnosti trvalo více než rok. Waldherrův zdravotní stav se vzhledem k postupující tuberkulóze rychle zhoršoval. Aby se vyhnul pro něho potupné šibenici, opakovaně se pokusil spáchat sebevraždu. Stejným způsobem skončila v téže věznici svůj život i Waldherrova matka. Proto byl ve vazební věznici pečlivě ve dne i v noci střežen. Postupující tuberkulóza v roce 1939 ukončila jeho život a ušetřila ho jak soudního procesu, tak i šibenice, které se tolik obával.

Prameny: Článek byl zpracován za využití autorovy knihy Páté přikázání, vydané v roce 2008 nakladatelstvím PRAGOLINE .

JUDr. Michal Dlouhý